

Αντώνης Μαυρόπουλος Η Νιγηρία «πνίγεται» στο πετρέλαιό της

Στις 29 Οκτωβρίου ο διεθνής τύπος δημοσίευε ότι 9 ηγέτες της φυλής των Ογκόνι, μεταξύ των οποίων και ο 54χρονος συγγραφέας Κεν Σάρο-Ουίουα, καταδικάστηκαν σε θάνατο από τη χούντα της Νιγηρίας μετά από μια παρωδία δίκης, με την κατηγορία της ηθικής απουργίας για το φόνο τεσσάρων κυβερνητικών στελεχών. Στις 30 Οκτωβρίου η φωτογραφία του Κεν Σάρο-Ουίουα βρισκόταν σε αρκετά πρωτοσέλιδα, σε μια προσπάθεια να αποτραπούν οι εκτελέσεις. Στις 11 Νοεμβρίου η ίδια φωτογραφία βρισκόταν πάλι στην ίδια θέση με τη λεζάντα: «Ο γνωστός συγγραφέας που εκτελέστηκε...». Τα δημοσιεύματα αφήνουν υπονοούμενα ή στρέφονται ευθέως εναντίον του ρόλου της Shell στην υπόθεση. «Go Shell, go to hell», γίνεται το σύνθημα των πλακάτ διαμαρτυρίας που κάνει το γύρο του κόσμου μέσω των πρακτορείων ειδήσεων. Και λίγες μέρες αργότερα η Shell —που για δεύτερη φορά μέσα σε λίγους μήνες ήρθε στο κέντρο της παγκόσμιας επικαιρότητας (η πρώτη ήταν με αφορμή την προσπάθεια βύθισης της τεράστιας πλωτής εξέδρας στα ανοιχτά της Ιρλανδίας)— με πληρωμένη καταχώρηση στο διεθνή τύπο εξέφραζε τη λύπη της για τις εκτελέσεις, τη διάθεσή της να συνεχίσει τις επενδυτικές δραστηριότητές

της στη Νιγηρία, και κατέληγε τονίζοντας πως ένας κόσμος στον οποίο οι μεγάλες πολυεθνικές επεμβαίνουν στην πολιτική και τις κυβερνητικές δραστηριότητες θα είναι... φριχτός!

Η δολοφονία των 9 ηγετών της φυλής των Ογκόνι έγινε αφορμή να ξαναθυμηθεί ο κόσμος —έστω για λίγο— το δράμα του νιγηριανού λαού. Η Νιγηρία είναι η τέταρτη σε μέγεθος πετρελαιοπαραγωγός χώρα του ΟΠΕΚ με παραγωγή 1,9 εκατομμύρια βαρέλια τη μέρα! Η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού όμως —σε ποσοστό 70%(!)— ζει σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας, χωρίς νερό και ρεύμα, με ελάχιστα τρόφιμα και σε ένα φυσικό περιβάλλον δηλητηριασμένο από τις δραστηριότητες των πολυεθνικών γιγάντων που παράγουν πετρέλαιο. Το 60% της πετρελαϊκής βιομηχανίας ελέγχεται από την αντίστοιχη κρατική εταιρία. Το 30% της κρατικής εταιρίας ελέγχεται από τη Shell, η οποία εκμεταλλεύεται το 50% σχεδόν της παραγωγής αργού πετρελαίου. Η Chevron και η Elf είναι οι άλλοι δύο πολυεθνικοί γίγαντες που μοιράζονται την πίτα. Και μια λεπτομέρεια που εξηγεί γιατί —παρά τις αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας και την καταδίκη από τους 53 ηγέτες της βρετανικής κοινοπολιτείας— δεν επι-

βλήθηκε η συνήθης τακτική του εμπόργκο στις εξαγωγές πετρελαίου (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα ήταν και η σωστή λύση, μιας και πάλι ο νιγηριανός λαός θα την πλήρωνε): το 50% της παραγωγής πετρελαίου στη Νιγηρία εξάγεται στις ΗΠΑ! Και το 96% των συναλλαγματικών εκροών της χώρας προέρχεται από την εξαγωγή πετρελαίου.

Η φυλή των Ογκόνι, που φτάνουν τους 500.000, κατοικεί σε μια έκταση 1.100 περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων, πάνω στο δέλτα του ποταμού Νίγηρα. Μετά από 30 ολόκληρα χρόνια που οι πολυεθνικές μέρα νύχτα αντλούν πετρέλαιο, το άλλοτε παραδείσιο δέλτα έχει μεταβληθεί σε κρανίου τόπο. Οι Ογκόνι αγωνίζονται εδώ και πολλά χρόνια, πιο οργανωμένα μετά το 1990, με κύριο πολιτικό εκφραστή τους το Κίνημα για την Επιβίωση του Λαού των Ογκόνι (MOSOP). Βασικά τους αιτήματα: η αποκατάσταση των τεράστιων ζημιών στο φυσικό τους περιβάλλον, η καταβολή χρηματικών αποζημιώσεων από τις πολυεθνικές, η συμμετοχή τους στα κέρδη που προκύπτουν από το πετρέλαιο και η πολιτική τους αυτονομία. 2.500 νεκροί και 30 χωριά που σβήστηκαν από το χάρτη είναι το τίμημα του αγώνα τους από το 1993 και μετά! Η Shell δεν μπόρεσε ποτέ να ξεχάσει ότι το 1993, η κινητοποίηση των Ογκόνι μπλόκαρε για 7 μήνες την παραγωγή πετρελαίου προκαλώντας ζημιές ύψους μισού εκατομμυρίου δολλαρίων ημερησίως στην πολυεθνική!

Το δράμα του Τρίτου Κόσμου στο αποκορύφωμά του. Η τραγωδία της Μαύρης Ηπείρου έτσι όπως συχνά καμώνεται η Δύση ότι δεν τη βλέπει. «Εάν οι Αμερικανοί δεν αγόραζαν το πετρέλαιο της Νιγηρίας, εάν οι ξένοι μέτοχοι των πολυεθνικών πετρελαίου και οι βιομήχανοι εξοπλισμού

εξόρυξης πετρελαίων σταματούσαν την εκμετάλλευση των φυσικών πλουτοπαραγωγικών πηγών της γης των Ογκόνι, που οδηγεί μεταξύ άλλων στην καταστροφή του περιβάλλοντος, τότε το νιγηριανό κράτος δε θα υπήρχε ή δε θα προωθούσε τις τακτικές της γενοκτονίας», έγραφε ο Κεν Σάρο Ονίουα, συμπυκνώνοντας με λίγα λόγια αυτό που γίνεται. Η Δύση δεν καίει μόνο τα πετρέλαια της αφρικής αλλά και τους ανθρώπους της, τα καρβία πλέον δε μεταφέρουν «μαύρους σκλάβους» (συνήθως τουλάχιστον) αλλά «μαύρο χυμό», καταδικάζοντας στην πιο μαύρη σκλαβιά αυτούς που κατοικούν στην πιο πλούσια ίσως ήπειρο του κόσμου μας.

Η ανάπτυξη στο μεγαλείο της. Μια χώρα ολόκληρη αλυσοδεμένη στις πολυεθνικές. Αναγκασμένη να της ρουφάνε το αίμα για να συντηρεί τη φτώχεια της. Καταδικασμένη σε χρόνια δηλητηρίαση, με ανυπολόγιστες επιπτώσεις στον άνθρωπο και το περιβάλλον, με αντάλλαγμα μια χούφτα δολάρια, ικανά να συντηρούν τις κάθε λογής χούντες. Οι πολυεθνικές χωρίς το δυτικό τους προσώπιο, στυγνές και αμείλικτες, χωρίς καν να τηρούν τα προσχήματα.

Ο Μαοξ γυρίζει (:) μέσω της Shell στην επικαιρότητα. Κάθε βήμα «προόδου» στον καπιταλισμό είναι κι ένα μεγάλο φαγοπότι με τις σάρκες των σύγχρονων κολασμένων. Αλήθεια, πόσα τέτοια εγκλήματα δε γίνονται στο σύγχρονο κόσμο με μόνο κίνητρο το κέρδος και ηθικό αυτοουγό τις πολυεθνικές; Από το τεράστιο φράγμα του Γάγγη στην Ινδία ως το δέλτα του Νίγηρα και τις Άνδεις στο Περού η καταστροφή συνεχίζεται, τότε από τη Shell, τότε από την Exxon και τότε από τη Union Carbide. Αυτή είναι άλλη μια πλευρά της παγκοσμιοποίησης της αγοράς, της διεθνοποιημένης οικονομίας. Και η χούντα της Νιγηρίας είναι εδώ

για να μην ξεχνάμε τη δημοκρατία των πολυεθνικών, οι οποίες δεν παύουν ποτέ να τονίζουν το θεμελιακό τους ρόλο στις δυτικές δημοκρατίες.

Η ψευτοοικολογία που τόσο της μόδας είναι στις μέρες μας, στο απόγειο της υποκρισίας τους. «Οι δυτικοί ανησυχούν για τους ελέφαντες και τους ρινόκερους και δεν μπορούν να δείξουν κάποιο ενδιαφέρον για ανθρώπους που πεθαίνουν;», αναρωτιόταν ο Κεν Σάρφ Ουίονα σε μια συνέντευξή του. Τι κι αν όψιμα οι επίσημες οικολογικές οργανώσεις —που χρηματοδοτούνται αφειδώς από τις πολυεθνικές και τις δυτικές κυβερνήσεις— θυμήθηκαν τη Νιγηρία και την καταστροφή του δέλτα του Νίγηρα; Όταν το 1993, 2.000 Ογκόνι σκοτώνονταν για να συνεχιστεί η άντληση πετρελαίου, όλοι έκαναν απλώς ότι δεν ήξεραν. Όπως ακριβώς θα κάνουν και μόλις ξεχαστεί η εκτέλεση των εννιά ηγετών των Ογκόνι. Οι φυλές που κατοικούν στο δέλτα του Νίγηρα σε έγγραφό τους που κατατέθηκε στη διάσκεψη του Ρίο περιέγραφαν την

κατάσταση ως εξής: «Εκτός από την μόλυνση του αέρα από τα δηλητηριώδη αέρια των καμινάδων —τα οποία σιωπηλά και συστηματικά εξαφανίζουν ό,τι ζει στον αέρα και βάζουν σε κίνδυνο τα φυτά, τα ζώα και τον ίδιο το άνθρωπο— έχουμε μεγάλης έκτασης μόλυνση του εδάφους, της καλλιεργήσιμης γης και των υδάτων». Αλλά ποιος να δώσει σημασία σε τέτοιες εκθέσεις; Η συζήτηση στο Ρίο είχε να λύσει άλλο πρόβλημα: πώς θα γίνει διακανονισμός μεταξύ των πολυεθνικών για τις ενεργειακές ρυθμίσεις και την παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα.

Όσο για μας, μια σταγόνα ακόμα οργής προστέθηκε σε ένα ποτήρι που από καιρό έχει ξεχειλίσει. Κι όσο κι αν όλα δείχνουν ότι το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να περιμένουμε την επόμενη σταγόνα, μπορούμε τουλάχιστον να μοιχοκοτώσουμε τη Shell. Θα αλλάξει τίποτα, θα πει κάποιος; Μάλλον όχι, εκτός ίσως από μια μικρή, ανεπαίσθητη μυρωδιά εκδίκησης, έτσι για να μην ξεχνιόμαστε.